

глибокого коріння в національній свідомості. Тому, декларуючи право націй на самовизначення, вони розраховували, що після революції відбудеться їх добровільне об'єднання в демократичній російській федеративній республіці.

Отже, ігнорування національного фактору, з одного боку, і перебільшення соціального, з іншого, робили програму партії соціалістів-революціонерів еkleктичною і непослідовною, що і відбилося на сторінках закордонної преси есерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Див.: Революционная Россия. - 1902. - січень.
2. Див.: Революционная Россия. - 1903. - 15 лютого.
3. Революционная Россия. - 1903. - 15 листопада.
4. Революционная Россия. - 1904. - 15 березня.
5. Там само.
6. Там само.
7. Там само.
8. Мазьєр А. В. Словарный указатель по книговедению. - Т. 1. - М.-Л., 1934.
9. Див.: Знамя Труда. - 1910. - серпень.
10. Там само.
11. Див.: Знамя Труда. - 1910. - серпень.
12. За народ!. - 1907. - 2 квітня.
13. За народ!. - 1914. - травень.

ОЛІЙНИК М.М.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПО ВІДНОШЕННЮ ДО ПРИВАТНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ЗГОРТАННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Здобуття Україною після багатовікової боротьби реальної незалежності дало можливість розпочати перехід від командно-адміністративних, бюрократичних методів управління економікою до ринкових. В країні розпочався швидкий процес розвитку приватного підприємництва, в тому числі, і в сфері промисловості. Складний процес побудови багатокладної економіки стратегічно вірний, але тактично не завжди продуманий, і його здійснення проходить дуже болісно. В зв'язку із важливістю завдання підтримки вітчизняного товаровиробника, проблема впливу державних інституцій на розвиток приватного підприємництва виходить на перший план.

У зв'язку з цим актуальним, цікавим, важливим і повчальним є вивчення впливу державних установ на діяльність приватних виробництв України в період згортання нової економічної політики.

Період 1926 - 1930 років отримав в радянській історіографії назву "наступ на капіталістичні елементи по всьому фронту" [13; 14; 11; 20, вип. 1-2; 22]. І це дійсно відповідає тодішнім політико-економічним реаліям. На жаль, ця проблема довгі десятиліття вивчалась і висвітлювалась досить однобічно, з позицій "класового підходу." Велика кількість проблем, що стосувались згортання таких важливих секторів приватної ініціативи як приватно-орендна та приватновласницька промисловість не були досліджені з достатньою повнотою. Автор має за мету в якійсь мірі заповнити цю прогалину.

З 1924/25 і, особливо, в 1925/26 госп. році починається поступовий процес обмеження приватно-орендної та приватновласницької промисловості в харчовій і деяких інших галузях промисловості, пов'язаних із переробкою сільськогосподарської сировини. Це було пов'язано як із економічними причинами (дефіцит сировини), так і суто ідеологічними (проблема "замкненого кола капіталістичного виробництва") [15, т.2, с.176; 23, с.9].

З 1925/26 госп. року скорочується, а потім і зовсім припиняється банківське кредитування приватних виробництв цих галузей, забезпечення необхідними їм матеріалами по імпорту, в три рази зростають тарифи на користування залізничним, морським і річковим транспортом. Починається масовий процес розриву орендних угод з приватними особами. Ці підприємства починають використовуватись державними і кооперативними організаціями [16, с.26; 23, с.9; 24, с.30, 161 – 167; 6, ф.Р-1506, оп.1, спр.24, арк.1-4; 9, ф.3195, оп.1, спр.2258, арк.2, 3, 5; 15, т.3, с.272].

Все це підкріплюється відповідними партійними рішеннями, в яких починає проводитись ідея про вичерпання резервів розвитку приватного виробництва [16, с.24].

Однак, в цей же період з'являються праці відомих радянських економістів, в яких проводиться думка, що приватне підприємство в промисловості далеко ще не вичерпало своїх резервів. Але, оскільки держава значно посилила податковий тиск на нього, то воно змушене переходити в тіньову сферу [18, с.119]. У зв'язку

з цим держава втрачає значні кошти на зменшенні податкових надходжень від цих виробництв [16, с.36; 19, с.162].

Вище партійно-державне керівництво СРСР не рахувалося з цим. Державна податкова політика по відношенню до приватних підприємств стає все більш жорсткою. В результаті проведення реформи податкової системи 1926 р. з доходів підприємців починає вилучатись у вигляді прямих і непрямих податків 60 - 90% їх прибутків. Це призвело до значної кількості банкрутств в цьому секторі, як реальних, так і штучно організованих власниками. Різко зростає кількість напівлегальних, прихованих приватних виробництв різних форм (перш за все псевдокооперативних) [7, ф.Р-305, оп.1, спр.80, арк.144, спр.81, арк.2; 8, ф.Р-9032, оп.1, спр.143, арк.169, 170; ф.Р-1619, оп.1, спр.125, арк.531].

Навіть такий відомий апологет воєнно-комуністичних методів як Ю.Ларін в своїй праці "Приватний капітал в СРСР" звертає увагу на непродуктивність податкової системи: "При такій податковій системі, котра надає суттєву перевагу торговцям перед промисловиками, капіталіст, звичайно, віддає перевагу роздатковій системі, а не відкритій організації майстерень" [18, с.153].

На цьому етапі партійно-державне керівництво УСРР солідаризувалося і підтримувало прагматичну лінію провідних економістів ВРНГ і Держплану СРСР на необхідність збереження, хоч і в обмежених формах, розвитку приватного підприємництва в Радянській державі [24, с.289]. Пропонувалося доповнити орендні угоди положенням, у відповідності з яким все наново збудоване під час оренди могло перейти у державну власність тільки після закінчення її строку і на деяких сприятливих для орендаря умовах. Це було спрямоване не тільки на краще використання наявних виробничих площ, а й на їх нове будівництво за рахунок прибутків, отриманих орендарями-приватниками [5, ф.1, оп.20, спр.2303, арк.21].

На думку авторів цих рекомендацій, найбільш бажаною і необхідною була б участь приватного капіталу і підприємців в розвитку і діяльності тих галузей економіки, які були забезпечені значними запасами сировини. Держава відчувала потребу в продукції, отриманій в результаті її переробки, але не мала необхідних виробничих потужностей і коштів. Зокрема, це було крахмально-паточне і гуральне виробництво, цегляне, обробка грубої вовни тощо [5, ф.1, оп.20, спр.2303, арк.26]. В той же час, будівельна комісія ВРНГ СРСР на своїх засіданнях відзначала, що процес переходу приватного капіталу в цю галузь не був достатньо продуманим і прорахованим, підкріпленим податковими та іншими важелями. В результаті, наприклад, у виробництві цегли це привело до серйозної конкуренції з держпромисловістю та часткової дезорганізації галузі [9, ф.5751, оп.1, спр.15, арк.71, 264, 265].

В рекомендаціях багато уваги приділялось створенню більш сприятливих умов для діяльності орендних підприємств. Вони по вартості виробленої продукції продовжували домінувати в приватній промисловості фабрично-заводського типу [12, с.96], але резерви їх розвитку, на думку членів цих комісій, були ще далеко не вичерпані. У зв'язку з цим у 1925 - 1926 рр. пропонувались такі конкретні рекомендації, спрямовані на подальший розвиток орендних виробництв:

- законодавчо упорядкувати умови розриву орендних угод, щоб це можливо було тільки після відповідного судового рішення;
- знизити орендні платежі і зробити більш сприятливими для підприємців інші умови їх діяльності: знизити ставки по банківським кредитам, транспортні тарифи та ін.;
- домогтись повного виконання орендних угод як з боку підприємців, так і державних органів, щоб перші були впевнені в своєму майбутньому, ввести систему заохочень для найбільш дисциплінованих з них,
- подовжити строки оренди [5, ф.1, оп.20, спр.2303, арк.26].

В цілому, позитивно оцінювались розвиток і діяльність підприємств приватного сектору, обґрунтовувалась необхідність проведення такої соціальної, економічної і законодавчої політики, яка б сприяла підвищенню ефективності їх діяльності. Так, рекомендувалось поліпшити забезпечення приватних підприємств всіх видів необхідними матеріалами, в тому числі, і по імпорту, розширення їх кредитування, збереження і введення нових пільг тим підприємцям, які реалізовували свою продукцію через державну і кооперативну торговельну мережу [5, ф.1, оп.20, спр.2303, арк.26].

Політика частини партійно-державного керівництва, господарських органів, провідних економістів УСРР по відношенню до приватного підприємництва (за винятком галузей переробки сільськогосподарської сировини) відзначалась здоровим прагматизмом та поміркованістю. Однак, в подальшому вона починає змінюватись. Це пояснюється змінами, які відбуваються в політиці партійно-державного керівництва СРСР по відношенню до розвитку приватного сектору.

Вже на XIV з'їзді ВКП(б) (грудень 1925 р.) при обговоренні економічного становища відзначалось, що в 1925 р. в розвитку вітчизняної економіки, в основному, вдалось наблизитись до показників 1913 р. Це відбулось завдяки переходу її діяльності на засади нової економічної політики. В той же час відзначалось, що соціалістичне будівництво проходить в постійній боротьбі з приватним капіталом. Його абсолютне зростання при відносному падінні його ролі в економіці країни проголошується і кваліфікується як потенційна небезпека, і тому ставиться завдання забезпечити перемогу соціалістичних господарських форм над приватним капіталом [1, с.428 - 430]. В публіцистичній літературі позиція частини провідних економістів про необхідність надання приватникам деяких пільг у разі переведення ними капіталів із торгівлі у промисловість проголошується невірною і капітулянтською. Ця думка аргументується тим, що великі скриті капітали все одно не легалізуються, і головна ціль тепер - повне їх витіснення [11, с.39].

Ще більш рішуче це питання ставиться на XV з'їзді ВКП(б) (грудень 1927 р.). В його рішеннях вже поставлено завдання більш швидкого витіснення з економіки країни приватного сектору, а також ще більшого посилення боротьби з "буржуазними впливами" в різних сферах. В вищих господарських органах СРСР починається активний пошук і боротьба із "засиллям правих опозиціонерів" [18, с.268].

В наукових, публіцистичних працях з'являються тези про можливість і необхідність втручання в приватновласницькі взаємовідносини, корегування політики держави до приватного сектору в залежності від конкретного моменту. Падіння його ролі, абсолютної і питомої ваги в економіці країни кваліфікується як позитивне явище, без врахування будь-яких наслідків цього. Починає применшуватись роль і значення приватного сектору в ліквідації розрухи і відбудові народного господарства. Виносяться пропозиції про пряму експропріацію непманських капіталів [21, с.110].

В цьому руслі починають діяти державні установи. У травні 1927 р. РНК СРСР приймає постанову "Про місцеву державну промисловість". В розділі, присвяченому орендній політиці, констатувалась необхідність перегляду орендного фонду в бік його скорочення, особливо в галузях переробки сільськогосподарської сировини. В тому ж році було повністю припинено здачу в оренду млинів і шкірохутрових виробництв. 15 травня 1928 р. постановою РНК СРСР закон 1921 р. про оренду був відмінений. У 1930 р. була заборонена діяльність ТВК, ВРНГ УСРР видає наказ №307 від 30 березня 1930 року про розповсюдження і виконання наказу ВРНГ СРСР від 9 березня 1930 р. "Про заборону купівлі держпідприємствами річкових судів у зв'язку із націоналізацією приватновласницького річкового флоту [6, ф.Р-1506, оп.1, спр.25, арк.29].

В цей період в активний наступ на приватний капітал включаються і керівники державних підприємств. Окремі представники директорського корпусу, не зумівши перемогти приватників в конкурентній боротьбі по організації більш ефективного виробництва, все більш настійливо вимагають використання адміністративних методів (перш за все націоналізації підприємств) для повної ліквідації приватного сектору [8, ф.Р-1241, оп.1, спр.3, арк.235].

Внаслідок змін у законодавчій базі, податковій системі, в діяльності окремих промисловиків все частіше простежуються ознаки економічних злочинів. Це, головним чином, нелегальна закупівля сировини, надмірні надбавки на собівартість продукції, приховування обігів, таємне співництво, експлуатація кустарів та фіктивна калькуляція [13, с.46].

Наприклад, Київське приватне рибопереробне об'єднання "Продриба", що було організоване в 1925 р. з позиченим капіталом в 19 тис.крб., внаслідок своєї успішної діяльності вже в 1927 р. мало 140 тис. крб. своїх обігових коштів та власні промисли. Не проводячи всі операції через бухгалтерію, як шляхом відправки і реалізації товарів на підставних осіб, так і невнесенням всіх обігів, невірним заповненням декларацій, власники сплачували податки з сум, що не перевищували мільйона крб. обігу на рік, замість фактичного в 3,5 млн.крб. [13, с.37].

Приватна фірма "Металокраска" (м.Київ), орендуючи колишній 4-ий держзавод, використовувала штамп "4-й державний завод" орендований т-м "Металокраска", користуючись ним іноді підкладала стрічку паперу і досягала тим того, що "орендований і т.ін." не відбивалось. Тобто в такий елементарний спосіб фірма виступала як держпідприємство, систематично використовуючи всі можливості. Діставала дефіцитні напівфабрикати, як для потреб держзаводу, перепродавала їх, видаючи за результат власного виробництва, змінюючи оформлення [13, с.47].

Приватний виробник постійно шукав шляхи для ухилення від сплати податків. Ми можемо виділити чотири найбільш розповсюджених способи:

1. Негласна участь у виробництві;
2. Переєстрація підприємств перед сплатою;
3. Фіктивний розпродаж майна;
4. Організація псевдокооперативів [22, с.41].

Показовим є той факт, що одночасно із наступом на приватне підприємництво широко розповсюджується таке явище, як хабарництво у державному апараті. Якщо з 1924 р. кількість відповідних судових справ, після сплеску початкового періоду непу, починає зменшуватись, то з 1926 р. різко зростає [22, с.45].

Незважаючи на те, що Держплан СРСР планував приріст виробництва приватної ценової промисловості у 1927 – 1928 рр. за рахунок переходу туди капіталів з торгівлі, були створені такі умови для її діяльності, що абсолютне падіння приватного виробництва продовжувалось і в 1927/28 і в 1928/29 госп.рр. [22, с.26].

Нова політика по відношенню до приватного підприємництва особливо негативно позначилась на його розвитку в УСРР [2, с.102; 3, с.101]. В документах вищих партійних, державних, господарських органів республіки, які раніше порівняно прихильно ставились до діяльності приватних виробництв, головним стає не економічна доцільність, а ідеологічний підхід, зокрема, форма власності того чи іншого підприємства. Наприклад, в листі РНГ УСРР губернським економічним радам від 1 жовтня 1926 р. підкреслювалось, що визначення розміру орендної платні повинно носити диференційований, класовий характер [4, ф.1241, оп.1, спр.3, арк.80].

Відповідно починають діяти і місцеві партійні та державні органи. Керуючись ідеологічними мотивами, вони все частіше починають порушувати радянське законодавство по відношенню до підприємств

і виробництв приватного сектору [18, с.31]. Звичайним стає невиконання умов орендних угод (закупівля сировини та продаж готової продукції, постачання матеріалами та устаткуванням по імпорту) з боку радянських органів, державних і кооперативних підприємств [8, ф.Р-1241, оп.1, спр.3, арк.80].

Все частіше державні господарські органи передають промкооперації заклади орендного фонду у власність, на умовах довгострокової позики. Це проголошується оптимальним способом вирішення “непримирених внутрішніх протиріч промислової оренди” [14, с.83].

В цей період все частіше приватні підприємства намагаються діяти із залученням окремих державних, кооперативних та деяких інших установ. Наприклад, в 1928р. великий київський лісопромисловець, бажаючи закупити виділений Михайлівському держкінзаводу ліс на пні, використовує для цього Ново-Греблянський сільський комітет взаємодопомоги. Від імені останнього приватник закуповує всю деревину.

Характерно, що угода на 75 тис.крб. підписана в той час, коли весь капітал Ново-Греблянського КВД складає 500 пудів жита. Від цієї операції приватник отримує близько 40 тис.крб. чистого прибутку [13, с.42].

В Радянській державі розгортається і все більш активізується широка пропагандистська компанія про можливість і необхідність відмови від непу і ліквідації приватного підприємництва в усіх його формах. Причому це висувається і обгрунтовується як самоціль, без огляду на економічну доцільність, без врахування негативних наслідків.

Методи наступу на приватне підприємництво були різні. Один з них - під будь-яким приводом, часто надуманим, розрив договорів на оренду державних підприємств [20, вип.2, с.152 - 153]. Розпочинається процес націоналізації відроджених і відбудованих приватниками виробництв під приводом вимог повної сплати усіх податків із величезними штрафами, інколи за кілька років їх заборгованості. Майже одразу цей процес беруть під свій контроль органи зловісного ДПУ [8, ф.Р-1241, оп.1, спр.9, арк.27 - 29]. 1929/30 госп.р. став останнім в легальній діяльності приватних промислових підприємств УСРР. Висувались пропозиції доповнити лозунг “ліквідації куркульства як класу” лозунгом “ліквідації непманів як класу” [20, вип.1, с.76].

Навіть в радянській історіографії визнавалось, що відмова від основних принципів непа відбулась раніш, ніж була побудована належна матеріально-технічна база. Наприклад, в 1929/30 госп.р. на село було завезено значно менше промислових товарів ніж за попередній рік. Ринкові фонди найбільш потрібних споживачу 12 планованих промислових товарів з 1930 по 1932 рік зросли лише на 1,5%. У зв'язку з цим різко зменшилась вартість грошової маси, обсяг якої за 5 років збільшився у 5 разів, головним чином за рахунок емісії [20, вип.1, с.15, 90]. В результаті такої політики значно погіршується ситуація на споживчому ринку, виникає дефіцит, який існував в СРСР майже протягом його всієї історії, що одразу породило невдоволення широких верств населення [10, ф.17, оп.26, спр.31, арк.66].

Одночасно посилюється й ідеологічне прикриття цієї нерозумної політики. Активізується компрометація діячів “правого ухилу”, пошук “шкідників”, “зовнішніх і внутрішніх ворогів”, а це вело до подальшого утвердження і зміцнення тоталітарного режиму.

Таким чином, наприкінці 20-х років, верхівка правлячої більшовицької партії починає проводити політику витіснення, обмеження, а потім і ліквідації приватної промисловості. У зв'язку із тим, що цей сектор виробництва демонстрував дивовижну стійкість та гнучкість, до економічних важелів були додані і суто адміністративні. Як результат – приватний сектор промисловості країни був штучно ліквідований, всі засоби виробництва опинились у монопольній державній власності.

В кінцевому підсумку це означало відмову від товарно-ринкових відносин і перехід до командно-адміністративних (директивних) методів керівництва економікою. Як переконливо свідчить світовий і історичний досвід СРСР і УСРР, це була глибока помилка.

ЛІТЕРАТУРА

1. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. Изд.9-е. - Т.3. 1922-1925 - М., 1984.
2. Социалистическое строительство на Сумщине. Сборник документов. - Х., 1983.
3. Социалистическое строительство на Черниговщине. Сборник документов. - К., 1983.
4. Центральный Державний архів вищих органів влади і управління України. 5. Центральный Державний архів громадських організацій України.
6. Державний архів Донецької області.
7. Державний архів Одеської області.
8. Державний архів Полтавської області.
9. Российский Государственный архив экономики.
10. Российский центр хранения и изучения документов новейшей истории.
11. Арский Р. Как борются с частным капиталом. - Л., 1927.
12. Бойко Н.К. Рабочий класс Украины в период социалистического строительства. - К., 1990.
13. Броневий А. Злочинні шляхи нагромадження приватного капіталу. - Х., 1929.
14. Городисский Д.А. Аренда государственных промышленных заведений и необходимость ее изменения // Плановое хозяйство. - 1926. - №10.
15. История социалистической экономики в СССР. - Т.2. - М., 1976; Т.3. - М., 1977. 16. Копалкин В.М. Частная промышленность СССР. - М., 1927.
17. Куперман О. Социально-экономические формы промышленности СССР. - М. - Л., 1929.

18. Ларин Ю. Частный капитал в СССР. - М. - Л., 1927.
19. Наумов Н. Кодекс законов о труде и промышленность // Народное хозяйство Украины. - 1923. - №1-3.
20. Новая экономическая политика. Материалы всесоюзной научной сессии. Вып. 1 - 2. - М., 1971.
21. Струмилин С.Г. О судьбах частного капитала в СССР // Плановое хозяйство. - 1926. - №9.
22. Фабричный А. Частный капитал на пороге пятилетки. Классовая борьба в городе и государственный аппарат. - М., 1930.
23. Фролов А. Работа партии на частных предприятиях. - М., 1926.
24. Частный капитал в народном хозяйстве СССР. - М., 1927.

ДОДОНОВ О.Ф.

ДІЯЛЬНІСТЬ РОБІТНИКІВ-ДЕПУТАТІВ У 60-80-ТІ РОКИ: ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ

Загальновідомо, що аж до кінця 80-х років вибори депутатів Рад носили показний і формальний характер. Проте треба визнати і те, що партійні і радянські органи, хоча і командно-адміністративними методами, забезпечували досить значне представництво в них робітників. З початку 60-х років до середини 80-х років їхня питома вага в місцевих Радах збільшилася з 23,8 % до 44, 5 %, у тому числі в міських Радах і районних Радах у містах - із 45,9 % до 62,7 %, у Верховних Радах Союзних республік - із 23,7 % до 33,8 %, у Верховних Радах автономних республік - із 23,4 до 38,4 % у Верховній Раді СРСР - із 23,5 % до 35,2 % [1, с. 256-257]. Проведення наприкінці 80-х років виборів на альтернативній основі призвело до загострення боротьби за депутатські крісла і значне скорочення частки робітників у депутатському корпусі країни. Правомірно постає питання: як же робітники-депутати здійснювали свої повноваження і функції державного керівництва і управління.

Основною установленою законом формою діяльності Рад були *сесії*, на яких розглядалося і вирішувалося багато питань, що відносилися до повноважень Рад того або іншого рівня. Разом із депутатами від службовців і селян робітники-депутати брали участь у їх підготовці, виробленні рішень і виконанні конкретних заходів щодо поліпшення стану справ. Наприклад, у 1967 р. до підготовки питання "Про поліпшення культурно-побутового обслуговування трудящих" для обговорення на сесії Одеської міської Ради притягнуто 250 депутатів, у числі яких були і робітники. Вони вивчили стан справ в установах культури, виявили недоліки, внесли пропозиції щодо вдосконалення їх роботи [552, л. 50].

З усіх виступів, що пролунали в 1971-1975 р. на сесіях Радянської районної Ради м. Мінська, на частку робітників припадає біля 36 %, Заводського - біля 38 %, Первомайська - 34 % [3, с. 104].

Активну участь взяли робітники в підготовці і проведенні сесії Пермської обласної Ради, що розглянула проблеми раціонального використання трудових ресурсів, зміцнення дисципліни, скорочення плінності кадрів. По заздальгідь складеним запитальникам і пам'яткам депутати перевірили 176 підприємств і організацій. Для наочності була розгорнута виставка "Трудові ресурси Прикам'я". У дебатах виступили 12 чоловік, у тому числі 3 робітників, які внесли пропозиції з упорядкування режиму роботи підприємств, установ і організацій, зайнятих у сфері обслуговування населення, механізації виробничих процесів, поліпшення виховання молодшої робочої зміни [4, с. 22 - 24].

Голос робітників був чутний не тільки на сесіях місцевих Рад, але й у Верховних Радах союзних і автономних республік, палатах Верховної Ради СРСР. Мабуть, ними не було розглянуто жодного значного питання, в обговоренні якого не брали б участі робітники. При їх особистій участі ухвалені закони про шлюб і сім'ю, про працю, про землекористування, про розвиток охорони здоров'я і багато інших. На сесіях Верховної Ради СРСР сьомого скликання (1966-1969 р.) виступили 16 [5, с. 294], на вісьмох сесіях Верховної Ради СРСР восьмого скликання - 20, на десятих сесіях дев'ятого скликання - 27 робітників-депутатів [6, с. 85].

Добре знаючи обстановку, вони висловлювали серйозні критичні зауваження на адресу виконавчих органів, конкретних господарських керівників, пропонували радикальні шляхи усунення недоліків, вирішення економічних і соціальних проблем. Наприклад, на другій сесії Верховної Ради СРСР восьмого скликання під час обговорення Державного плану розвитку народного господарства країни на 1971 р. депутат Г.Ф. Петухов покритикував планові органи СРСР і РРФСР за те, що вони мало піклувалися про житлове і культурно-побутове будівництво в містах Уралу. Це мало дію. У план на дев'яту п'ятирічку були включені заходи щодо поширення житлового будівництва в цьому регіоні [7, с. 39].

Сміливе і ділове вираження робітниками-депутатами колективного розуму і волі виборців імпонувало останнім. Вони, не криючись, ділилися з ними своїми думками про шляхи вирішення назрілих проблем, давали їм накази, про що варто було б сказати на сесії, який зробити депутатський запит. Наприклад, проводяючи на сесію Верховної Ради РРФСР костромську ткалю В.Н. Плетньову, подруги по роботі говорили їй: "Ти там міністрам усе поясни, скажи, що бажаємо тепер за свої тканини і золоту медаль на всесвітній виставці одержати. Так що нехай допоможуть... ". І вона сказала усе, як просили подруги. Висловила великі претензії і до міністра сільського господарства республіки, і до міністра машинобудування.